

آبونه شرایطی

ممالک عثمانیهده سنه لکی (۶۵) ، التي
آیلغی (۳۵) غروشدیر .
ممالک اجنیهده سنه لکی (۱۷) ، التي
آیلغی (۹) فرانقدیر .

اداره خانه

باب عالی جا:هسته دائرة مختصره

امطارات

آبونه بدلی پشندیر .

§

مسلمه موافق آثار معالمنوتیه فیول
اولنور . دج ایدلمین یازیلر اناده
اولونماز .

الکشاف

سر ۱۳۳۲

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لق مجموعه اسلامیه در.

امطارات

رساله مرشد آنندی کوسه لک شرطیه
یتون یازیلری هر هانکی برغتیر فندن
اقتباس اولونه ییلیر .

§

مکتوبلرک، امضیلرک واضح و اوقوافلی
اولسی و آبونه صره نومروسی محتوی
بولونمسی لازمدر .

§

ممالک اجنیهده ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک فرانسه زجهده یازلمسی رجا
اولنور .

§

پاره کوندرلدیکی زمان نه به دائر اولدیفنک
واندجا بیلدیرلمسی رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب ومبرمسئول: ح. اشرف اریب

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

عدد ۲۹۸

۳ رجب ۱۳۳۲

نخستین

۱۵ مایس ۱۳۲۹

جلد ۱۱

نصلحاً کم ایچون ضروری ایسه اصول فقهده اولیه جد ضروری قیلنماید. ایشته بویه یازمش بر اصول فقهه احتیاج در کاردر. بوکا ایستر ایسه کز اجتماعی اصول فقهه دیه بیایرسکیز. اجتماعی اصول فقهه یازیایر ایسه بویه یازیایر اصول فقهه بشقه برشی اولان، اصول فقهه ایله مناسبت اصلیلری بولونمیان، بررأی مخصوصدن عبارت اولان، مقاصد شریعت مخالف اولان اجتماعی اصول فقهه ولود، وودود، روحی اوله ماز. بلکه عقیم، کویه، بی روح اولور. ارتق بو کی چیقمز یولاردن واز کجوب چیقار یوللرده آت اوینامق خیرلی اوله جقدر. اعط القوس باریها از میل

اسماءیل حق

مدافعات دینیہ

تعدد زوجات

اسلامیتده منع اولوناییلمیری ایمش؟

منصوری زاده سعید بك افندی به دین اسلامده تعدد زوجاتك بر قانون ایله منعی (۱) ممکن و جائز اولاییله جگنه دأر اولان مقاله کزی «اسلام مجموعه سی» نك سکزنجی صایسنده او قودم. دینه، شریعتہ خصماً طرفندن ایرادیدیلن اعتراضات کوز کزی بك ییلدیرمش اولملی که دین بایندکی غیر تکشلیککیز سزی بویه بر اجتهاد سوق ایله مشدر. اجتهادیکزی تقویه ایچون خیلی یورولورسکیز. تأیید مدعی ایچون ده (اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم) [۱] آیت کریمه سی ایله بعض قواعد اصولیهدن استعانه ایتمک ایستیورسکیز. فقط مقاله کزك مطاعه سندن وهله آ کلاشیلور که مسئله بی هنوز لایقيله تدقیق ایتمه مشکیز. اجتهاد کز مع التأسف — تعبیر معذور کورولسون — هنوز خامدر. اولغون دینه جک درجهیه کله مش. افاداتک زده ده حق تعبیر عدم رعایت نقصانی واردر. او درجه ده که سزه سوءظن ایتمک ایستین کیسه دینی مدافعه ایچون سرد ایتدیکیکیز مقدماتك شان شریعتی تنقیص ایچون اتیان ایدلیکیکی — ولو حقمنز اولسون — ادعایه قدر وارا بیلیر.

هر حالده کورورم که بك چتین بر بحثه چاتمیش، کندیکزی بویوک درده صوقشسکیز. علم اصول اصطلاحاتیه بر آن آشنالغکیز وارسده علم کتاب وسنت ایله او قدر استیناس ایتمه دیککیز ایچون صیرتکیزه آدیغکیز یوک يك آغیر اولمشدر. شروط اجتهادی اصول کتابلردن البته نظری اولارق اوکرشمش اولاجسکیز. لکن تطبیقات و عملیاتده هر حالده مساهله بی واسع مقیاسده تجویز ایدیور کی کورونیورسکیز.

معلوم عالییردکه اجتهاد — لفظك دلالتسندن ده مفهم اولاجنی اوزره — قولای بر شی دکادر. بر مجتهد ایلك دفعه اولارق تحدث [۱] مقاله کرده ایکنجی (اطیعوا) هر ناصیه دوشمش. حال بوکه امر جلیك تکرر زنده بیوک نکته واردر.

ایدن بر نازله قارشیسندنه کتاب وسنته، دلالات نصوصه، اقتضای احوال وظروفه، مسلمانلرک حال و شانده واستعداد وقابلیته (سزك) وجدان عمومی ملت دیدیککیز شی احتمال که بواولاجق (باقارق بذل مجهود ایتمک، هر درلو احتمالاتی نظر اعتباره آلمق زحمتنه قاتلاماسی ایجاب ایتدیکی کی باشقه مجتهدلر طرفندن حقارنده حکم ویرلمش مسائله ده آنلرک رایلرینی، کوستر دکاری علل شرعییه تحری ایتمکله مکلفدر. ذات عالیلری ایسه — بو مقاله کزک دلالتسندن آ کلاورم که — بویه بر زحمته قاتلامق شویله طورسون بحث ایتدیکیکیز نظم جلیك تفسیر و تأویلرینه، اونلره تفرع ایدن سنن مرویهیه، اجتهادات فقهاییه حتی آیت کریمه نك ماقبل وما بعدینه باقق کی تدایر ابتداییه مراجعت کلفتی بیله اختیار ایتمه مش کی طاورانیورسکیز. والک عجبی کتاب وسنت واجاع ایله ثابت بر مسئله بی سرمایه اجتهاد اتخا ایدیورسکیز. کتاب وسنت ایله، اون اوج بوچوق عصردن بری خرق ایدله مش بر اجماع ایله، عصر رسالتدن شیمدییه قدر دائمی بر نقل متواتر ایله ثابت اولمش بر مسئله اجتهاد مشقنی اختیار ایده جک بر مجتهدک ظهور ایده. بیله جگنه هیچ بر مسلم احتمال ویره من. بیایرسکیز که اجماعی خرق ایتمک هیچ بر مجتهدک کاری دکادر. بورادکی اجماع ایسه اجماع رأی، دکل، اجماع نفادر. بواجماع، حکم منصوصی متواتراً نقل ایلك اولدینی ایچون اون کی اجماعدن البته اقوادر. بونی خرقة قالدیشمق کتاب وسنتی رده واریر. صراحت نصوص ایله معلوم وخلاف ایله غیر مسبوق اولان اون اوج بوچوق عصرلق بر اجماعه مخالفته طاورانمق صوبی دوومک قیللندن بیوده بر زحمتدر.

هر نه حال ایسه مادام که بر زحمته قاتلامشسکیز، استدلالانکیزکیز بزرجه — حتی بلا تردد دییه بیایرم که عامه اهل اسلامجه — قبول اولونمیان جهتلرینی سوبایلم. بحث علمی اولدینی ایچون مقدماتکیزی توهین ایده جک سوزلره قارشى طارلمنه علمه محبتکیز مانع اولسه کرکدر. ذاتاً علمی مناظرانده خصمه کوجنمه مک مجتهدلرک اک ممتاز فضائسندن بریدر. امام شافعی رحمة الله علیه: «هیچ بر مناظرهیه کیریشمه منم که خصممک بکا غالب کلدیکنی، خصممک حقلی چیقیدیغنی آرزو ایتیمیم.» دیمش اولدینی روایت ایدیایور. سزی بویوک امامک مرتبه سنده طومق وحتی اوکا بکزتک اندن کز ایسه ده هر حالده او خصالت عالیه سندن حصه مند اولدیغکزی کورمک ایسترم.

هرشیدن اول مقدمه کزک يك آزموفقیته وحتی بوسبوتون موفقیتمیز. لکله بسط ایدلیکیکی، هر مؤمن قلی رنجیده ایده بیله جگنی عرض ایدهیم. باققیز سوزه ناصل باشلایورسکیز؟

«تعدد زوجات شریعت اسلامیه ده تجویز اولندیغنی ایچون اسلامیت تعدد زوجاتی قبول ایلمکدن امتناع ایده من. اسلامیتده تعدد زوجاتی قبول ایتمک ضرورتی واردر. تعدد زوجات ادیان ومال سائرده ممنوعدر. فقط اسلامیتده منعی قابل دکادر. دین اسلامک تعدد زوجات مسئله سنده ادیان سائرده فرق واردر کی یا کلاش برظن وذهاب نتیجه سی اولارق اوردوایلر وبالجمله اقوام متمننه طرفندن شریعت اسلامیه بك چوق دوچار طعن واعتراض اولور. عالم اسلامده شریعتلری

طرزنده کی سوزلرکز نفس دعوی او نوتمش مبتدی بر دعوی وکیلنک سوزندن باشقه برشی دکدر . زیرا تعدد زوجات امر ولی الامر ایله منعه اسلامیت — کوره جکسکز که — مانعدر . لکن هایدی — دیدیکسز کی — مانع اولسون . بزه نه قازاندر یورسکز؟ اصل مشروعت باقیمی ، دکلی ؟ ولی الامر قرآن کریمک او آیتنی قالدیره بیلجکمی ؟ حدیث کتابلری یوق ایده بیلجکمی ؟ تاریخ اسلامی سراپا تحریف ایده بیلجکمی ؟ اصل مشروعت باقی قالدندن سوکر دمعتزک اعتراضی باقی دیمکدر . بر ولی الامرک منی دیگر بر ولی الامرک اباحه سنه ده مانع اولاماز . استعظام ایتدیکسز ادل محذور ازاله ایدیلمه دکدر ، هرشی برلی یرنده قالدندن سوکره بویکی کشفکسزک صح الباقی هیچ بر فائده عملیه سی قالماز . نصرالدین خواجه به : « برشی ایجا ایتدیکمی ؟ » دیه صور مشار . « اتمک ایله بوزیمکی ایجاد ایتدم اما کندمده بکنمدهم . » دیمش . ذات غالبکسزده آتیده کی ایضاحاتی او قودندن سوکره بر اجتهاد میددندن سوکره نائل اولدینکسز کشف جدید حقنده دیه جکسز بودر .

سزی بوچه قماز یوله سوق ایدنشی — آپ آشکار کوریدور که — فرنکلرک اعتراضی قورقوسیدر . « فرنکلرک تعدد زوجاتی قرون وسطادن قالمه بروحشت مستحسانسی عدا ایدورلر . شرع محمدی ده بونی قبول ایتش . نه یایلم ؟ بواعتراضلرینه . هجوملرینه قارشنی ناصل تحفظ ایدهلم ؟ کندمزی اولره ناصل بکنمیدرم ؟ بزه وحشی دینلرندن ناصل قورتولالم ؟ » دیه قال وقله کسز بر خشیت کرفتار اولمشکسز . عجبا ناصل اولاکه صائی دفع ایدهلم ؟ دیرکن : « بوندن قولای نه وار ؟ فرنکلرک وحشت بقایابی دیدیکنه بزه اولیه دیهلم . مسلمان ، غیر مسلمان بوتون عالمک بیلدیکی بر حقیقتی اولو اورتنه انکار ایدهلم . » دیورسکز . بو ، طبق مینی مینی چوجقلرک صافلاماچ او بوندنه اقارب و خویشانیلرینک کوزی اوکندنه طوروب طورورکن یالکسز کوزلریخی یومقله کندیلریخی صافلامش قیاس ایتملرینه بکسز برشی .

سزی ایسته دیکسز قدر تطمین ایدهلم که بو قدر قورقوبه ، تلاشه محل یوقدر . فرنکلرک ایچنده دینیزی بکنمیلر اکثریتی تشکیل ایدور . سده حق تسلیم ایدن بر زمرة منصفه ده واردر . درده قدر حلالندن تزوجی کره کوروبده عددی غیر محصور قادیلرله زنا بی خوش کورن غیرتسز حریفلرک دینیزک احکام علویه سنه اعتراضی ایسه کونشی بالچقله صیوا مقدر ده اعبتدر . بزم ، احکام شرعیه مزه طوتونق ایچین کیمسندن پروامز یوقدر . اهل حق یالکسز حق طایر . حق تسلیم ایتمیلرک هوی وهوسنه مغلوبیت شاشقیلغنه کرفتار اولماز . همده آ کلامیورم ، نندن کندمزی فرنکلره بکنمیرمک مجبوریتی حس ایدورز ؟ نندن حقه تابع اولیمده فرنکلرک هر دقیقه ، هر اقلیمده بررنکه کیرن هوای بوقلمونه تابع اولالم ؟ یارین فرنکلرک بری قالقوبده سزک عقیده کز قروز وسطادن قالمه بر در . (ذلم و لوفرضی اولسون سویلکه وارمیور) . بکر منجی عصر ، مدیتده بویله عقیده یاشایاماز . « دیه طعن ایتسه :

مقتضاسندن اوق اوزره حالاقرون وسطی وحشی (!) حکمفرما درظن واعتقادنده بولیورلر . بو طوفان سیل اعتراضاته قارشنی عالم اسلامک مدافعه وجوابلری ده شریعت اسلامییه نسبت اولنان او بهتان وافترا بی (!) ، او ظن وذهاب باطلی (!) تأیید ایتکدن باشقه برشی افاده ایتور . «

سیاق افاده کسزک ظامرنندن (فاکحوا ما طاب لکم من النساء . . .) آیت کریمه سی کی شیمدی به قدر هیچ بر عالم وفقیه اسلامی طرفندن تعدد زوجاتک اباحه سنه دلائلی انکار ایدمین وفلر رسول ایله فعل اصحاب و تابعین وائمة دین طرفندن قرناً بعد قرن اتبع ایدیان بر آیت جلیله مضمونه قرون وسطی وحشی (!) دنیایکی آ کلاشیلور که بونی بر دین اسلام دشمنی سویله سبیله بر مسلمان سویله مز . کذلک تعدد زوجاتک شریعت اسلامییه به نسبتی بهتان وافترا (!) ، شریعت اسلامییه تعدد زوجات وارد درظن وذهابی باطل (!) اولدینی آ کلا تبق ایسته نیور که اصل بو آ کلا دیشر باطلدیر . بر مسلمان آغزندن بر مسلمان مجموعه سنه انتقال ایدن بوسوزلری بزظاهلری اوزره اعمال ایتکده معذورز . اهل اسلامه حسن ظن غالب اولدینی ایچون بونی سوز سویله مکی بیلمه مکه ، یا کلس یولدن مدافعه دینه حمل ایتک ایسته رز . آ کلا یورم کفر نکارک هر حال وقائی استعظام ایده ایده قلبکسز بر اور ککک کش . نره ده بر اعتراض طویسه کز همان دینی بیقرار ظن ایدورسکز . اوروبالینک هر سوزنده بر دریدناوط متاتی ، بر آرمسترونغ طوی دهشتی تحلیل ایدورسکز . بودمشتک تأثیر یله مریمی تخلیک اصابندن صیانت ایتدیکسز بنای محکمی کندی الکزله یوق ایتکی الک کسیرمه بر طریق سلامت عدا ایدورسکز . بر کره دوشونکسز . شریعت اسلامییه تعدد زوجاتی اباحه ایتمه مش ایسه ، بو اباحه یی اوکا نسبت ایتک بهتان وافترا ایسه آنی منع ایدجک قانونی نندن تکلیف ایدورسکز ؟ یوق اولان برشی منع ایدایریمی ؟

بوتناقضکسزک فرقنده دکل ایسه کز ایسته سزه سویلیورم که تعدد زوجات قرون وسطادن دکل ، قرون اولادن قالمه بر عادتدر . آنی شریعت مطهره اسلامییه درده قدر قصر و تحدید ایتش وزوجک زوجلر بیننده قسم ونفقه خصوصنده عدالت اوزره بولونماسنی امر ایتشددر . بوعدانته ده مقتدر اولامیانلر زوجة واحده یه اقتصار ایدرلر . بونده کی حکم وفوائد چوق یازلمش اولدینی وموضوع بحثمز تعدد زوجاتی مدافعه بولونمادی ایچون بو حکم وفوائدک بوراده ذکرینه حاجت کورمیورم . یالکسز مدنیت حقیقیه نک عالمده مؤسسی اولان شرع مینک وحشی نه ترخیص ، نه اباحه ایده میه جکمی و بناء علیه شریعت رخصتلرینه داخل اولان بوامر مشروعت وحشت اولامیه جغنی وبونک شرعه اسنادی بهتان وافترا اولدینی سویلکه اکتفا ایده چکم . معتزله مدافلرک تعدد زوجاتی احکام شرعیه عدادنده صایمالری واقعه مطابقدر . او حالده :

« مدافلرندن هیچ بری شریعت اسلامییه تعدد زوجات حقنده التزام اولنش بر حکم یوقدر . اولو الامرک امر ومنعه تابع برستلادر . اسلامیت تعدد زوجاتک منع اولونمسنه قطعاً مانع دکدر . تعدد زوجات مسئله سی شریعت اسلامییه نقطه سندن اشکال ایدیلجک ، موضوع بحث ومقال اولجق بر مامیتاه نکدر دیه بیان حقیقت ایده نکاردن بهوده مناقشات دوام ایدوب کیدبور . »

« اوت ، حقکیز وار . ذاتا بویله بر اعتقادده اولدیغی می کیم سویله مش ؟ »
طرزنده می کند می مدافعه ایده جکر ؟ سبیل الرشاد ۲۸۳ رقی
نسخه سنده موضوع بحث ایتدیکم : « لتبعن سنن من قبلکم . . . »
حدیث شریفک مصداق شریفی بوراده قدر تحقق ایتدیکنی - نه یالان
سویله می - تخمین ایده می مشدم .

امر دینده تصور ایتدیکنی تبدیل احکامک سائق و عاقی نه قدر
چور وک و بیوده اولدیغی آکلاشقدن صوکره فقهه تماس ایدن استدلا -
لاتکزرک خطا و صواب جهتلریخده سویله می که کرک ذات عالیتری ،
کرک مقاله کزی مطالعه ایدنلرک بیلمین طاقی آلاماسونلر .

دلیلکیز سورده نساذه کی (واطیعوا لله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم)
آیت کریمه سیدر . هرشیدن اول مساعده کیزله یاطرف عالیلرندن یامرتب
طرفندن واقع اولمش برذهولی تصحیح ایده می . آیت کریمه ده (اطیعوا)
امری مکرردر . و بو تکرارک یک مهم بر نکته سی واردر . الله عظیم
الشان بالاصاله مطاعدر . واسطه رسول ایله امر الاهی اولدیغی ثابت
اولان ، هر امر ونهی بلا اعتراض مطاع و متبعر . ایتدیغی (اطیعوا)
رسولک امر ونهی ایله اولو الامرک امر ونهی بیننده کی فرق عظیمی
میندر . (اطیعوا) امرینک تکررندن وضیعه امرک اولو الامر ایچون
تکرر ایتیه یشندن آکلا یورزکه رسولک امر ونهی امر ونهی الاهی کی
بالاصاله مطاع و متبعر . زیرا (و ما یطق عن الهوی) آیت کریمه سی
امر ونهی رسولک حقانی و رحمانی اولدیغی برات تأیید اولدیغی کی (لست
علیم بمسیر) آیت کریمه سی شان رسوله تلری تحکم و تسلطدن تیزی ایتکده و
(ماعلی الرسول الا البلاغ المبین) آیت کریمه سی رسولک کینک یلکندن هیچ
بر حکم اصدار ایتدیکنی ، او امر و نواهیسنک او امر و نواهی الاهی اولدیغی
بیان ایله مکده و (وما آتاکم الرسول فخذوه و ما نهاکم عنه فانتهوا) نص
جلیلی ده رسوله بلاقید و شرط اطاعتک وجوبنه دلالت ایتکده در . حاصلی
امر ونهی رسول عینله الله عظیم الشانک امر ونهی کیدر . رسولک
هر فعل و قولنده کندیسنه اتباع اولونور . اولو الامر ایسه بویله دکادر .
اونلره اطاعت ، رسوله اطاعت ضمتنده داخلدر . یعنی : «الله ورسوله
اطاعتی امر ایدر لر سه اطاعت ایدیکز .» دیکدر :

بو اوافاجق تصحیحندن صوکره اصل مقصده کیرلم :

برنجی مسئله : — بو آیتده کی « اولو الامر » لفظیله مراد کیملردر ؟
بوکا دائر ایضاحات و یرمیور ایسه کزده مقاله کزک بریرنده سوز آراسنده
« اولو الامر » ی « حکومت » ایله تفسیر ایدیورسکیز . بو بایده سزی
تخطئه ایتیم . یالکیز ائمه دینک بو خصوصده اتفاق ایتیه مش اولدق لریخی
سویله مک ایتهرم .

اولو الامر دن مراد بر قوله کوره خلفاء راشدیندر . نه کیم مفسر شهر
عکرمه بو آیت کریمه یی تفسیر ایدرکن : « اولو الامر ابوکر ایله عمردر . »
مفسر کبی خلفای اربعه حضراتسه ابن مسعودی قاتارق اولو الامر
بونلردر ، دیور .

ایتدیغی قوله کوره امراء سرا یا یاخود بوکونکی تعبیره کوزه اردو
توماندانلریدر . بوکا قائل اولانلر آیت کریمه نک عبدالله بن حذافه
ویاخود خالد بن الولید سریله یخی متعاقب نازل اولدیغی حقنده کی روایت
استناد ایدیورلر .

اوچنجی قوله کوره اولو الامر اصحاب رسول الله (صلی الله علیه وسلم) در .
بو ، مجاهد ایله ضحاک تفسیریدر . مجاهد اهل نقه و دین اولان ،
ضحاک ایسه دعا و رواة امت اولان اصحاب رسول الله دریدیورلر .
دردنجی قوله کوره اولو الامر اهل علمدر . بوکا ابن عباس ، مجاهد ،
عطا ، جابر بن عبدالله ، ابوالعالیه کبی اعظم مفسرین قائلدر . بونلره
کوره اولو الامر علما وفقهادر . یعنی مجتهدیندر . ابن عباس : « الله
فقه و دیندر . الله مطیع اولوب خلقه دینلرینک معانیسی تعالیم ایدن ،
معروف ایله امر ، منکردن نهی ایدن کیمسه لردر . » ؛ ابوالعالیه ایسه :
« اهل علمدر . کور منویسک که دیگر آیتده (ولوردوه الی الرسول والی
اولی الامر منکم) الذین یتنبطونه منهم) بویورلش دیور . دردنجی
قوله قائل اولانلر اوچنجی قوله قائل اولانلره — لفظلر مختلف اولسه ده —
متقدرلر .

بشنجی قوله کوره ایسه علی الاطلاق امرای اسلامدر . بوکا بوهریره ،
مکحول ، ابی کبی ذوات قائل اولمشلردر . سزکده رأیکز بوضوکه قوله
موافق دوشمشدر . بوکا قائل اولانلرک دلیل بو آیت کریمه نک ماقبلی
اولان (ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهله) و اذا حکمت بین الناس ان
ان تحکموا بالعدل) آیت کریمه سی ایله اطاعت امر حقتده کی احادیث
شریفه در .

شیهه نکده کندیلرینه کوره بر تفسیری واردر . اونلر اولو الامر
ائمه معصومیندر دیورلر . بزجه حضرت رسولدن باشقه امام معصوم
اولمادیغی و آنلرک قولی طرف عالیلرندن التزام ایدیلا میسه جکی ایچون
اوشی ده قایمق لازم کایر .

صورتده اولان بو اختلافاتی جمع ایتک ایچون آیت کریمه ده (والامراء
منکم) بویورلیدیورده (واولی الامر منکم) بویورلیدیغنه دقت ایتک
کافیدر [۱] . نظم کریمه کی (واولی الامر) : « امرک اهل » دیکدر . بوامر
نهر ؟ باشده لام عهد اولدیغی ایچون معنی : « مهود اولان امرک
اهل » دیمک اولوب بو طرز افاده یه کوره نده اطاعت اولونق لازم
کله جکنی ذکرده حاجت قالماز . مهود اولان امر صراحة آکلاشیه -
جنی اوزره طرف عالی رسالتدن تبلیغ ایدیلن امردن عبارتدر که کرک
« اوامر » ک و کرک « امور » ک مفردی اولمسی بیننده فرق یوقدر . و هر
حاله « امور ویا اوامر شرعیه نک اهله اطاعت ایدیکز ! » دیمک اولور .
هرایکی تقدیر کوره « اولی » کله سنک « امر » ه اضافتی طرف رسالتدن
تبلیغ ایدیلن امور ویا اوامری بیلوب استنباطه قادر ویا اجرا ایله مکلف
اولانلره اطاعتی مفید اولمش اولور . و باشقه دورلو معنایه حمل ایدیله من . آنجق

[۱] بو نکته دقیقه یی دارالفنون معلملرندن فاضل محترم صدرالدین افندی
حضرتلرندن استفاده ایتدیکم ایچون کندیلرینه عرض تشکر ایدرم .

نور مسلمینی (یعنی حدود بویلیخی) حفظ ایده جک بر امیره ، او امیرک اوامر و نواهیسی بالو کاله انفاذ ایده جک و کلا و امنایه احتیاجز وارد . ایشته بوذواته (که بوکونکی تعبیر منجه هیئت حکومت) مقاصد شرعییه حیث حصوله کتیر مدیری ایچون اطاعت واجد . و بو اطاعتن الله و رسول الله ، کتاب و سنته بالتبع اطاعتدر . آیت کریمه (اطیعوا) امر بنک (اولوالامر) ک اولنه کتیر لایرک اولوالامر . اطاعتک اطاعت رسوله الحاقدر کی حکمت ده بودر . سز بر حکومت اسلامییه ایچین تحریم حلالدن باشقه محل اطاعت اولابیله جک برئی بولامیورسکز . بز ایسه امرایه اطاعتک پک چوق خصوصاً ده جاری اولدیغنی بیایورز . مدافعه دین و وطن ایچون امرایری دیکلیه رک مناسب کوردکاری وقت مالزله ، جائزله جهاد ایله مک ؛ طلب ایستکاری زکات ، عشر ، حراج اراضی کی تکالیف شرعییه -- تعبیر منوجه ایله -- حکومتجه مرتب ویرکولری ادا ایتمک ، امرای طرفندن منصوب حکامک امام مشرعه لرینه انقیاد ایله مک ، حفظ بلاد و تأمین راحت عباد ایچون تنسیب ایستکاری تدابیر ملکیه و اداریه سرفرو ایتمک کی برچوق خصوصاً ده اطاعت ایتمکی واجب شرعی طانیورز . ذاتاً اطاعت امرای ایله امر اولمقدن ده بوندن باشقه برئی آکلاشیلماز . وجناب حق قیامته قدر بایدار اولمق اوزره تشریع ایله دیککی احکامی ایستدکاری وقت نسخ و تبدیل ایتمک ، حلالی حرام ، حرامی حلال ایتمک امرایه صلاحیت ویرلمش اولدیغنی هیچ کیسه توههم ایله من . دکل اهل سنت ، ائمه معصومه اثبات ایدن شیعه فرقه سی بیله ائمه نك بویله بر . دق نسخه مالک اولدقلری ادعا ایتمه مشلردر . ایشته کور بورسکز که حکومت اطاعت ایددجک ماده لر تصور کزک فو قنده چوقدر . و هر هانکی بر حکومت بونلرله مشغول اونورسه مشغله سی باشندن آشار . بناءً عایه :

« شریعت اولوالامر اودرجه صلاحیت بخش ایدیورکه آنلرک امر و نهی کندی امر و نهی لری مثابه سنده عد ایدیور . اولوالامر هر هانکی بر شیئی امر ایده جک اولورلرسه اوامر شرعی کی امرای وجوب شرعی بی مفید اولیور . کذلک نهی ایده جک اولورسه ممنوعیت شرعییه ایجاب ایدیور . منع ایستکاری شیئی ده شرعاً ممنوع اولور دبه حکم ایدیور . چونکه شریعت اولوالامر اطاعت واجد دبه حکم ایدیور . »

دیمه کز جرأت علی اللهدر . سزه آچیقجه سوبیلیه می ؟ سزک مجتهد لک کز طانیه میه جف کی یوقاریلر ده بیان ایستدیکم حسن ظنمی ده کری آلیورم . سزدن عادتاً شبه ایتمک باشلادم . هانکی حکومت اسلامییه کلش که معاذ الله کندی امر و نهی لری اوامر و نواهی الهیه مثابه سنده عد ایتسون . دنیانک هانکی شریعتی بونی طانیر ؟ عقل باشنده اولان هانکی حکومت بویله بر دعوا ی خواه کنسینی قایدیرا بیایر ؟ حکومت اسلامییه نك شرف و منی بزم بیلدیکمزه و هر کسک آکلادیغنه کوره اوامر و نواهی الهیه بی انفاذده کی موفقیاتی ایله متناسبدر . کندی اوامر و نواهیسی شرع الهی اوله رق طانیته جق بر حکومت اسلامییه نه کلش نه کله جکدر .

هایدی موقتاً دعوا کزنی تسلیم ایدهیمده امور مباحه و جائزه نك

« خلاصه شریعت اسلامییه شوراسی محققدر و هر درلو شک و تردیددن واختلافدن مصوندرکه علی العموم جائز اولان شیلر ده اولوالامرک امر و نهی ایتمک صلاحیت و اوسع سی واردر . هیچ بر شکل استثنای یوقدر . هیچ بر صورتله قابل تنقید و تحدید دکادر . نص قطعی شرعییه مستنددر . »

نتیجه سی ده کنسیدلکندن چورور کیدر . اینانمازسه کز ، بوندن اولکی استدلالاته قانع اولمازسه کز اجتهاد خامکسزک مستلزم اولدیغنی دیگر بر طاقیم فسادلری دها کوستریم . سزه شو سؤال لرمه جواب ویرمه کزنی رجا ایددرم :

۱ - کتاب حکیمه (وما آتاکم الرسول فخذوه و ما نهاکم عنه فانتهوا) دیبه بر نص قاطع واردر . اوراددکی (کم) ضمیر خطابیه اولوالامر ده مخاطبمیدر ، دکلیدر ؟ دکادر دیبه منسکز . طرف حقدن مبالغ اولان و « رخصت لر ضیافت الهیهدر . قبول ایدیکز . » بویوران رسول کریمک جائز و مباح دیدیکی شیئه اوکا اطاعتله مکلف اولان اولوالامر : « دکادر . » دیبه بیلیرمی ؟

۲ - دیگر بر آیت کریمه ده جناب حق (یا ایها الذین آمنوا لا تحرموا طبیبات ما حل الله لکم) بویوریور . (یا ایها الذین آمنوا) خطابیه اولوالامر مخاطبمیدر ؟ دکلیدر ؟ دکادر دیبه منسکز . او حاله (فانکحوا ما طاب لکم) آیت کریمه سیله تجویز بویوریلان تعدد زوجات حق تعالانک قیامته قدر امته اباحه ایستدیککی طیباتدن ایکن اولوالامر آتی بر قانون ایله منع ، -- لسان شریعتله قونوشالم -- تحریم و بو حکم الهی پی نسخ ایده بیلیرمی ؟

ایدیلان شیر نظر دقه آلمدقجه برملتک اصلاحی قابل دکلدر. چونکه برماتی تشکیل ایدن افراد آرسنده وحدت غایه بولماز، منفعت عمومی منفعت شخصی به تقدیم اولماز، ماتی تشکیل ایدن عناصر مختلفه هپسنگ منفعتی ایچنده مندیج اولان برفکر، برغایه ادرغورنده کندی فکر عصبیت وقومیتلرندن واز کچمزلر، بر وجود کبی اولاجقاری رده فرق مختلفه به انقسام ایدرلر، دها سوکرده مقدسات ایاق آلتنه آلتیر، بوکاده سس چیقاریلازسه اومت آرسنده قولای قولای اصلاحات اولماز. بواوقدر بدیهی درکه: عادتا قضایای ریاضیه کبی دیه جکم کلور. ایشته بونقطه نظرندن، درمیان ایتیش اولدیغکز افکاری عین حقیقت اولق اوزره تاق ایدیورم. بونکله برابر بعض نقطه لر یخده محتاج ایضاح کوردیکمدن. عفو عالیله مغروراً برقاج سوز سولیک ایستورم.

ذات عالیله طریق اصلاحده انکل اولان موانی نظر دقته آلمقله برابر امت اسلامیة نك اصلاح حالی ایچون ایکی طریق اولوب بریمی ژاپونلرک ترقی یولنده تعقیب ایتدکاری مسلك، دیگر یده اوروپانك سلوك ایتدیکی طریق اولدیغی سولیه یورسکز؛ سوکراده ژاپونلرک ترقی ایتدکاری کبی ترقی ایتک، اصلاحات یاقیق ایچون ملوک اسلامیة نك بوخصوص حقنده یاردم ایتسنی، دها طوغریسی اصلاحاته بالذات اونلرک طرفندن باشلامسینی، ملت ایچون لازم اولان اصلاحاتی، ترقی اونلرک تطبیق ایتسنی؛ یاخود اوروپاده اولدینی کبی افراد ملتک مضرت ومنفعتی اکلاهیجی درجده علم ومرفته مالک اولسی لازم اولدینی سولیه یورسکز. بونکله دیمک ایستورسکز که: ملت اسلامیة نك اصلاحی، ژاپونلرک اصلاح وترقیسی خصوصنده «مقادو» نك یابدینی کبی طوغریدن طوغری یه ملوک اسلامیة نك تشبیه ایله اولمالی، یاخود اوروپاده کی اصلاحات عینی اولمالی در...

سزده بیلیورسکز که: برنجی صورت بزده مع التأسف ممکن دکلدر؛ ایکنجی بکنجه: اصلاحاتک اوتورلیسی ده بزده علی الاطلاق ممکن اوله ماز؛ چونکه اوروپاده تطبیق ایدیلان اصلاحاتی انتاج ایدن اسباب له الحمد بزده موجود اولدینی جهته بز اولیه بر اصلاحاتنه قطعاً محتاج دکلر. معلوم درکه: اوروپاده کرک رجالدین، کرک رجال حکومت هرایکسی ده علوم وفنونک، حریتک عدالتک، مساواتک عادتا دشمن بی امانی ایدیلر؛ دها طوغریسی کندیلرینه غبودیتدن ناسک قلوبی منع ایدیهجک، ناسی اراده لرنده، انسانیتلرنده مستقل قیله حق اولان شیرده مقاومت ایتکده هرایکی صنف متحد بولنیورلردی. رجال دین عقل وعلمه، وبونلردن حصوله کلن نتایج دین نامنه مقابله ایدیورلر، کلیسا تاریخلرنده کی شیرده منطبق اولیان علم وعملک هپسینه کفر والحاد نظریله یاقیورلر، اونلری تعالیم وتعلیم ایدنلرک مالی، جانی مباح اولدیغی تلقین ایدیورلردی. رجال حکومت ده اونلره تابع اولیور، اونلرک اراده سندن صادر اولان شیرلری تنفیذ ایتیه جالیش یوردی؛ چونکه هرایکی صنفک منفعتلری مشترک ایدی؛ هرایکسنگ مقصدی، کورکورینه ماتی کندیلرینه

۳ -- شرع شریفک امر ایتدیکی قسم ونفقه ده عدالت شرطنه تمامیه رعایتکار، وجودی زنده، ثروت وسامان صاحبی برمسلمان اللهک بورخصتندن استفاده ایدرهک ایکی، اوج، درت قادین تزوج ایتسه بوتصور ایتدیکنز قانون مخلیک وجودی تقدیرنده -- معاذالله تعالی -- زانیی اولور؟ وشرعاً مستحق حدی اولور؟

۴ -- بویه برمسلمانک ایکنجی، اوچنجی، دردنجی قادیندن طوغان چوجوقلری -- معاذالله تعالی -- اولاد زانیی اولور؟

۵ -- سزک تخیل ایتدیکنز قانون بواولادک نسبنی طایفه جقمی؟ بالارینک میراندن محروم ایده جکمی؟

محققدر که سزک اجتهاد کزه ابوبده بویه برره نرفته یه کیده جک بر حکومت نه کلش، نه کله جکدر.

همده بوکون تعدد زوجات رخصتندن استفاده ایدن مسلمانلر مملکتتمزده الجای حال وزمان ایله اندر ایکن توهیم ایتدیکنز بویوک مضرت ندرکه بویه بر اجتهاده، آتی منع ایدیهجک، حکم الهی بی سزک خلیا کزه کوره -- نسخ ایدیهجک برقانونه احتیاج حس ایدیورسکز؟ بوعقده اشکالی حل ایچون مقاله کزی مکرراً اوقودم. فقط مع التأسف «آی قرون وسطادان آرتا قلمش بر وحشت» توهیم ایتیه کزدن باشقه بر علت بولامدم. بوتوهیمکز اگر حقیقه موجود ایسه دیننه ایمان قوی ایله باغلامش بر مؤمن صفتیه ازاله ایتکمز لازم کلیر. یوق اگر اوروپالینک دیدی قودیلرینه اهمیت ویرمکدن عبارت ایسه بونی سزه یاقیشدیرام. بز آوروپالیرک سوزینه باقوبده شریعتی دیکشدره میز. سوز اوزادی. نکاح وطلاق حتنده کی افادانکزه تعرض ایتکی آرتق زائد کور یورم. مقصد اجتهاد کزک، کشف علمیکزک تناقضلره مالا مال وتحقیق سز اولارق دق باب اجتهاد ایتیه نك خطرناک اولدینی آکلاتق ایدی. دردمی آکلاتا بیلدم ایسه بختیارم.

احمد نیم

مفتیالات

امت اسلامیة ناصل صلاح بوله بیلیر؟

بوعنوان ایله شام علماسندن بر ذات محترم طرفندن آلمش اولدیغ مکتوبک بعض پارچه لر یی کچن هفته ترجمه وانظار قارئنه عرض ایدرک بوهفته ده کندی مطالعه عاجزانه می یازاجم می سولیه مش ایدم، بناء علیه وعدمده خلف ایتیش اولماق ایچون برقاج سوز سولیه مک ایستورم. هرشیدن اول شوراسنی عرض ایدیهجک: بزه خطاباً یازیلان اومکتوبدن نقل ایتیش اولدیغ پارچهلر، یک مختصر اولقه برابر؛ شمیدی یه قدر بوموضوعه دائر اوزون اوزادی یه یازیلان مقاله لرک، صرف ایدیلن سوزلرک اجتوا ایدمه مدیکی حقایق محتوی در؛ برملتک کسب صلاح ایده بیلمسی ایچون لازمکلن شیرلرک وجیز بر صورتده آرائه اولمش در؛ حقیقه درمیان